

Vrednovanje učeničkih postignuća (primjer dobre prakse)

Suhopolje, 27. kolovoza 2014.

Pripremila: Mladena Duvnjak

DEFINICIJE POJMOVA

Članak 2.

- **Vrednovanje** je sustavno prikupljanje podataka u procesu učenja i postignutoj razini kompetencija: znanjima, vještinama, sposobnostima, samostalnosti i odgovornosti prema radu, u skladu s unaprijed definiranim i prihvaćenim načinima, postupcima i elementima, a sastavnice su praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje.
- **Praćenje** je sustavno uočavanje i bilježenje zapažanja o postignutoj razini kompetencija i postavljenim zadacima definiranim nacionalnim i predmetnim kurikulumom, nastavnim planom i programom te strukovnim i školskim kurikulumom.
- **Provjeravanje** podrazumijeva procjenu postignute razine kompetencija u nastavnome predmetu ili području i drugim oblicima rada u školi tijekom školske godine.
- **Ocjenjivanje** je pridavanje brojčane ili opisne vrijednosti rezultatima praćenja i provjeravanja učenikovog rada prema sastavnicama ocjenjivanja svakoga nastavnoga predmeta.

Izvor: Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika

Načela dobrog vrednovanja uvijek su ista:

1. Mjerila vrednovanja moraju biti usklađena s ciljevima učenja.
2. Procjena o napredovanju u učenju mora biti stalan dio poučavanja.
3. Koristiti višestruke metode evaluacije i višestruke izvore informacija.
4. Vrednovati treba i proces učenja i postignuća u učenju.

Vrednovanje ima velik utjecaj na učenje i poučavanje, na učenički napredak te na stavove i uvjerenja.

Cilj nastavnoga procesa: vrednovanje postignuća učenika

1. Vrednovanje postignuća akademskoga područja **kognitivno područje**: znanje i sposobnosti (što znamo)
2. Vrednovanje postignuća neakademskih područja:
socio-emocionalno područje: osjećaji, stavovi, uvjerenja, sustav vrijednosti, ponašanje (što osjećamo i kako se ponašamo)
psihomotoričko područje: vještine (što činimo)

Dijagnostička, prognostička i motivacijska funkcija vrednovanja

1. Osigurati učiteljima povratne informacije o učenikovu napretku
2. Učenicima osigurati pedagoške povratne informacije
3. Motivirati učenike
4. Osigurati evidenciju napretka
5. Iskazati dosadašnja postignuća
6. Ocijeniti učeničku spremnost za buduće učenje

Građanski odgoj

CILJ GRAĐANSKOGA ODGOJA

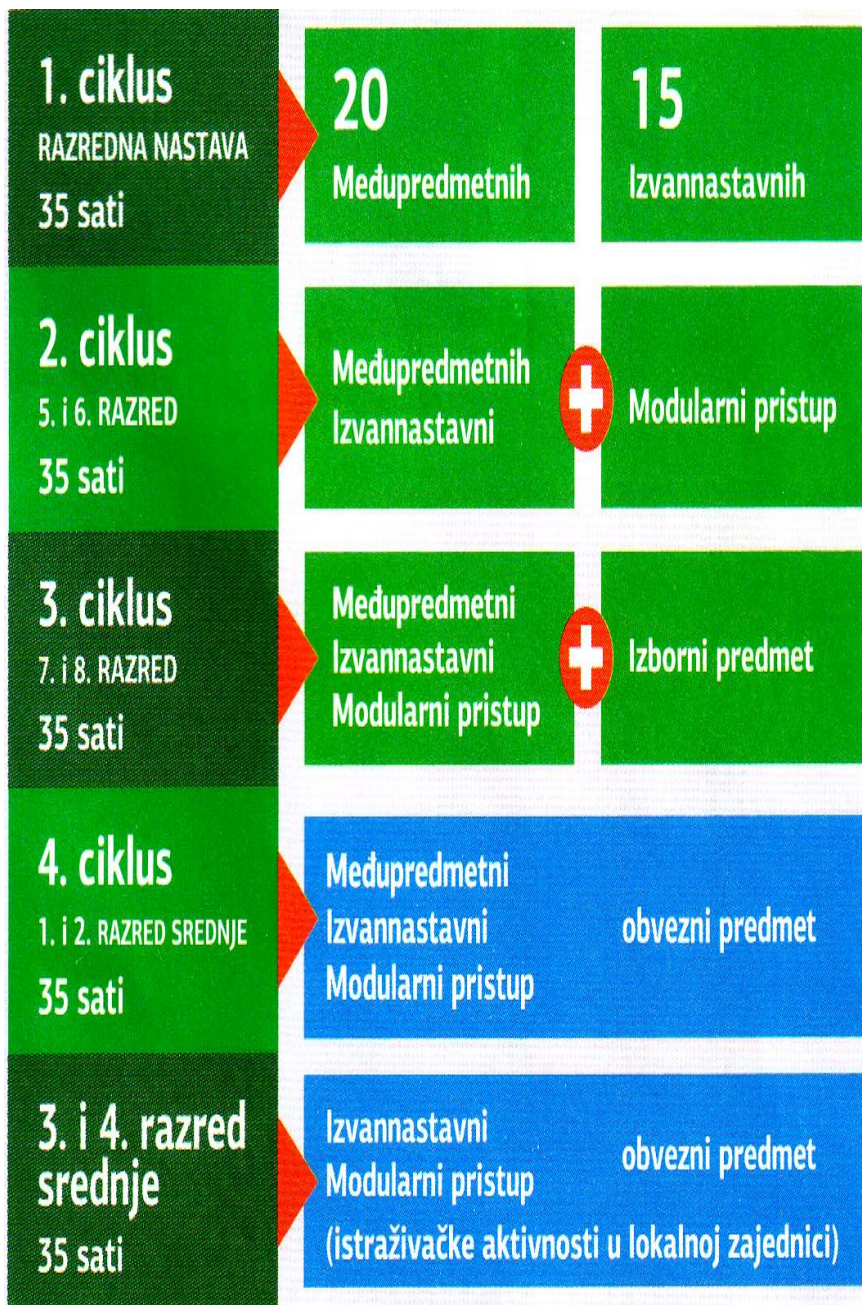
Odgojiti zainteresiranog, aktivnog i dobronamjernog građanina koji surađuje i pridonosi poboljšanju zajedničkog okruženja.

Uočiti problem

Uključiti se u njegovo rješavanje

- Glavna kompetencija koju u učenika treba razvijati je **KOMUNIKACIJSKA KOMPETENCIJA**, tj. stjecanje navika:
 - argumentiranoga raspravljanja o problemima
 - slušanja
 - poštovanja drukčijih mišljenja
 - nekonfliktnoga i konstruktivnoga razmjenjivanja ideja
 - nesebičnoga surađivanja u kreiranju kvalitetnih rješenja i provođenju odluka u djelo

UČENIK GRAĐANIN

1. ciklus
RAZREDNA NASTAVA

učenik kao građanin **razredne, školske i lokalne** zajednice

2. i 3. ciklus
5. - 8. RAZRED

učenik kao građanin **hrvatske domovinske** zajednice

4. ciklus
1. i 2. RAZRED SREDNJE

učenik kao građanin hrvatske domovinske zajednice te građanin **europske i međunarodne** zajednice

Kreativni učitelj = stvaranje sadržajnih korelacija

STRUKTURNE DIMENZIJE GOO

Ljudsko
pravna

Politička

Društvena

Kulturo-
loška

Gospo-
darska

Ekološka

Šest strukturnih dimenzija, u svim ciklusima, spiralno se šire i produbljuju:

- **Dimenzija ljudskih prava** - problemi prava i obveza ljudi u međusobnim odnosima
- **Politička dimenzija** – problemi odabira, donošenje odluka i preuzimanje odgovornosti u pitanjima od zajedničkog interesa
- **Socijalna dimenzija** – situacije povezane s empatijom
- **Kulturološka dimenzija** – suvremeni umjetnički izričaj i odnos prema materijalnoj i nematerijalnoj baštini
- **Gospodarska dimenzija** – preuzimanje inicijative, proaktivnost, planiranje, štednja, ulaganje, trošenje, sastavljanje osobnog, obiteljskog i poslovnog proračuna, donošenje dobrih financijskih i poslovnih odluka, školsko zadrugarstvo, organiziranje prodajnih sajмова...
- **Ekološka dimenzija** – situacije povezane s održivim razvojem.

Ishodi poučavanja učenika za građansko društvo

Identitet

osobni,
zavičajni,
domovinski,
europski i
globalni

Suradnja

društvene
komunikacijske
vještine,
interkulturalni
dijalog

Sloboda

ZA: odgovornost,
poštovanje ljudske
osobe, privatno
dobro, društveno
dobro, građanske
vrline, vladavinu
prava, poduzetnost,
etičnost
OD: zlostavljanja,
stereotipa,
predrasuda,
diskriminacije,
korupcije...

1. **Čovjek svjestan svojega integriteta** (osobnoga, obiteljskoga, nacionalnoga, europskoga...) – svojih vrijednosti, samopouzdan, otvoren za učenje i promjene
2. **Slobodan čovjek** – neopterećen predrasudama, netolerancijom, negativnim emocijama, strahom i apatijom, slobodan za preuzimanje odgovornosti, poštovanje drugih, nesebičnost i poštenje.
3. **Čovjek spreman na suradnju** – tolerantan, svjestan da nas različitosti čine bogatijima i da djeluju sinergijski, poduzetan, spreman preuzeti inicijativu kad je potrebno, kreativan i pouzdan.

***Pedagoška radionica:
JDEALNA DRŽAVA***

8.6 (20 učenika)

Cilj i zadatci:

Cilj:

- Sudjelovanje učenika u iskustvenom učenju uz koje će shvatiti značenje državljanstva kao pretpostavke za ostvarivanje osnovnih čovjekovih potreba i prava (te probleme koji nastaju kad je to pravo ugroženo).

Zadatci - Učenici će moći:

Obrazovni:

- razumjeti značenje državljanstva za zadovoljavanje osnovnih čovjekovih potreba i ostvarivanje čovjekovih prava

Funkcionalni:

- razvijati odgovarajuću kulturu govorenja
- razvijati sposobnost slušanja
- uočavati pojedinosti
- izražavati doživljaje
- razvijati sposobnost čitanja, uspoređivanja, zaključivanja, prezentiranja

Odgojni:

- poticati ljubav i osjećaj ponosa i poštovanja prema svojoj domovini

Za mene domovina je...

MOJ DOM

Ja domovinu imam;
tek u srcu je nosim,
I brda joj i dol.

Gdje raj da ovaj prostrem,
uzalud svijet prosim,
I... gutam svoju bol.

S. S. Kranjčević

“Ljudska prava počinju na malim mjestima, u blizini kuće tako blizu i na tako malom prostoru da se ono ne može vidjeti ni na jednoj karti svijeta. Sve dotle dok ta prava tamo nemaju neki smisao, ona ga neće imati ni drugdje”.

Eleanor Roosevelt

SVATKO MOŽE
PROMIJENITI SVOJE
DRŽAVLJANSTVO

NITKO NE MOŽE
BITI LIŠEN SVOGA
DRŽAVLJANSTVA

**PRAVO NA
DRŽAVLJANSTVO**

SOCIJALNE POTREBE

OSNOVNE POTREBE

SAMOAKTUALIZIRAJUĆE
POTREBE

Građanski odgoj

BIOLOŠKE
POTREBE

Pravo na državljanstvo

- **Opća deklaracija o ljudskim pravima**
- usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, 10. prosinca 1948. godine

Članak 15.

1. Svatko ima pravo na državljanstvo.
2. Nitko ne smije biti samovoljno lišen svoga državljanstva, niti mu se smije odreći pravo na promjenu državljanstva.

Pravo na državljanstvo

- Jedna od osnovnih čovjekovih potreba i prava
- Pravo čovjeka da u nekoj priznatoj državnoj zajednici ima osiguran siguran boravak i egzistenciju
- Pravo na državljanstvo ostvaruje se rođenjem u jednoj državi
- Tijekom života čovjek ima pravo mijenjati državljanstvo
- Ponekad se javlja potreba za mijenjanjem državljanstva radi:
 - ostvarivanja nekih drugih ljudskih prava (npr. pravo na rad, pravo na obrazovanje, pravo na kretanje, pravo na sklapanje braka...);
 - zbog kršenja ljudskih prava u nekoj državi (npr. pravo na slobodu misli, savjesti i vjere...)

Pedagoška radionica: 2. sat –
rad u malim skupinama
(izrada plakata, prezentacija
uradaka, vrednovanje)

Idealna država u kojoj bi svatko želio živjeti?

- **CILJ:** Vrednovanje postignuća učenika u skupnome radu
- Izrada plakata
- Prezentacija skupnoga uratka
- Vrednovanje (mjerni instrumenti)

Podjela u 4 skupine (kulturno-povijesne znamenitosti)

ŽDRIJEB-nema
namještanja skupina

Priprema materijala za rad, upute, obrasci za vrednovanje postignuća učenika

*Poticaj za učenje i stvaranje - za izradu **PLAKATA** ponuđeno:*

Večernji list, Jutarnji list, Expres, Školske novine, Sportske novosti, Globus, Zdravlje, Lovački vjesnik, Gloria, Story...

-informativni leci
trgovačkih centara

Podjela posla unutar skupine, aktivnosti,
zadano vrijeme za rad, učitelj-uloga...

-ne zna se tko će biti glasnogovornik skupine, svi trebaju biti spremni za kvalitetnu prezentaciju rada (ždrijeb)

VREDNOVANJE SKUPINA

1. skupina: TRAKOŠČAN

Srednja ocjena: 4,5

Idealna država: demokratska, edukativna, ambiciozna, liberalna, najljepša, avanturistička, ujedinjena, ravnopravna, snažna, vedra, razvijena, pravedna

2. skupina: SABOR

Pjesma o idealnoj državi

Predivan okoliš ona ima
Ne znaš što je ljepše
Il' ljeta il' zima
U ratu su je branili očevi naši
Borba za Lijepu Našu nas ne plaši
Bogatom poviješću ukrašena je ona
Sve ima
Od igle do slona
Gledajmo na nju
Kao zajednicu bratsku
Volimo i ljubimo
Našu Hrvatsku!

Idealna država: "Poplava dobrote" – dobri ljudi, prirodne ljepote, nesebičnost i pomaganje, sport ...

Srednja ocjena: 4,6

3. skupina: ARENA

Srednja ocjena: 4,7

Idealna država: “Još pravih ljudi ima” – samostalna, suvremena država, slavna povijest, hrabri ljudi, volonteri

4. skupina: CRKVA

Srednja ocjena: 4,9

Idealna država: "Činim dobro svaki dan" – prirodna bogatstva, obitelj - temelj života, život bez nesuglasica, ljubav, uvažavanje, tolerancija, bogata tradicija

Što se vrednuje ?

1. Procesi u skupini
2. Ponašanje
3. Prezentacija
4. Kvaliteta uratka
5. Akademska postignuća

TABLICA ZA VREDNOVANJE SPOSOBNOSTI ZA RAD U TIMU

(modificirano prema Klippert, Kako uspješno učiti u timu)

N diskretno promatra rad jednog učenika i procjenjuje

PONAŠANJE U GRUPI	Imena članova grupe																			
	ANTONIA				JURAS				DAVID PP				KRISTIJAN				MANUELA			
	V	Č	Z	N	V	Č	Z	N	V	Č	Z	N	V	Č	Z	N	V	Č	Z	N
Strpljivo pomaže drugima.	4	5	5		4	5	4		5	3	3	5	4	5	5		4	4	4	
Idejama i prijedlozima potpomaže rad grupe.	5	5	5		4	5	4		5	3	3	3	4	4	4		4	4	5	
Počinja raditi na vrijeme.	5	5	5		5	4	4		5	3	3	5	4	4	4		5	5	5	
Surađuje s ostalim članovima grupe.	4	5	5		5	4	5		4	4	4	5	4	5	5		4	4	4	
Pažljivo sluša druge.	3	4	5		5	5	3		5	5	5	5	5	5	5		5	5	4	
Prihvata sve članove grupe.	5	5	5		5	5	5		5	3	3	3	5	5	5		4	4	5	
Razumljivo i argumentirano obrazlaže svoje mišljenje.	5	5	5		5	5	4		4	4	4	4	4	4	4		5	5	5	
Aktivno i zainteresirano radi u grupi.	5	5	5		5	4	4		5	3	3	4	5	5	5		5	5	5	
Neslaganja rješava na konstruktivan način.	5	5	5		4	4	4		4	3	3	3	4	5	5		5	5	4	
Spretno posreduje ako se jave sukobi.	5	5	5		5	4	4		5	3	3	3	5	5	5		5	5	5	
Otvoreno govori o problemima u grupi.	3	4	5		3	5	5		5	3	3	3	5	5	5		5	5	5	
Tolerantan je prema mišljenju i prijedlozima drugih.	5	5	5		4	5	4		5	5	5	5	5	5	5		5	5	5	

V = vlastita procjena

Č = procjena ostalih članova grupe

Z = zajednička procjena (procjena oko koje se slažu članovi grupe)

N = nastavnikova procjena

1 – ponašanje uopće nije prisutno

2 – ponašanje je rijetko prisutno

3 – ponašanje je ponekad prisutno

4 – ponašanje je često prisutno

5 – ponašanje je stalno prisutno

I. Vrednovanje kvalitete prezentacije

Elementi kvalitete prezentacije	Ime skupine			
	TRAKOŠĆAN	CRKVA	SABOR	ARENA
Govori tečno, gramatički pravilnim i razumljivim rečenicama.	5	5	4	5
Jasno objašnjava.	5	4	4	5
Slikovito objašnjava (koristi izrađeni plakat).	4	5	4	5
Odgovara na sva postavljena pitanja – razumije ono o čemu govori.	5	5	5	5
Prezentacija je zanimljiva, vrijeme brzo prolazi.	4	4	5	4
Srednja ocjena	4.6	4.6	4.4	4.8

Ocjena

Kriteriji za ocjenjivanje kvalitete prezentacije

5

- *čitavo vrijeme govori tečno, gramatički pravilnim i razumljivim rečenicama*
- *jasno objašnjava*
- *slikovito objašnjava (koristi primjere ili slikovne ilustracije)*
- *odgovara na sva postavljena pitanja - razumije ono o čemu govori*
- *prezentacija je zanimljiva, vrijeme brzo prolazi*

4

- *uglavnom govori tečno, gramatički pravilnim i razumljivim rečenicama*
- *uglavnom jasno objašnjava*
- *odgovara na većinu postavljenih pitanja - razumije većinu onoga o čemu govori*
- *prezentacija je većim dijelom zanimljiva*

3

- *povremeno zastajkuje, govori nejasno ili gramatički nepravilno*
- *neke stvari ostaju nejasne*
- *u stanju je odgovoriti na polovicu postavljenih pitanja*
- *povremeno je dosadno*

2

- *veći dio vremena zastajkuje, ne dovršava rečenice, čini gramatičke greške, govori nerazumljivo*
- *ono što objašnjava uglavnom ostaje nejasno*
- *u stanju je odgovoriti samo na manji broj pitanja (manje od polovice)*
- *uglavnom je dosadno*

1

- *nije izgovorio ni jednu razumljivu rečenicu*
- *ništa mi nije jasno*
- *ne zna odgovoriti ni na jedno pitanje*

II. Vrednovanje plakata

II. Vrednovanje skupnog uratka (plakat)	Ime skupine			
	TRAKOŠĆAN	CRKVA	SABOR	ARENA
Uspješno rješavanje zadatka (informativan, jasna poruka)	4	5	4	4
Originalnost i kreativnost (izbor slika i teksta, moto)	4	5	5	5
Srednja ocjena	4,00	5,00	4,33	4,66

III. Vrednovanje suradnje u skupini

- Osobno sudjelovanje (aktivnost, zainteresiranost)
- Odgovornost (osobna, za odnos u skupini)
- Odnos prema pravilima ponašanja
- Radno ozračje

Vrednovanje skupnog postignuća

Vrednovanje skupnog uratka	1. skupina TRAKOŠĆAN	2. skupina SABOR	3. skupina ARENA	4. skupina CRKVA
Prezentacija uratka (prezentator) I.	4,6	4.6	4.4	4,8
Plakat (uspješno rješavanje problema, originalnost i kreativnost) II.	4	4,3	4,7	5
Angažman i suradnja u skupini III.	5	5	5	5
Srednja ocjena	4,5	4,6	4.7	4,9

Način vrednovanja

1. **Svi** članovi dobiju **istu ocjenu** za krajnji rezultat zajedničkog rada (primarno **odgojna uloga**, potiče sve na maksimalan angažman i suradnju; ovisi o kvaliteti rada svakog pojedinca))
2. Na temelju **provjere znanja** nakon skupnog rada svaki član dobije **svoju ocjenu**
 - učenici pripreme pitanja za provjeru
 - učitelj pripremi pitanja za provjeru
3. **Svaki** član dobije **2 ocjene**: skupnu (skupni uradak) i individualnu (provjereno znanje) – najpoticajniji način

Evaluacijski listić - karta osjećaja

Karta osjećaja

- Je li radionica ispunila vaša očekivanja?
- **Kako ste se osjećali?**
- Što je bilo dobro?
- Što biste promijenili?

Kada početi s uključivanjem djece u proces vrednovanja?

- Vrednovanje i samovrednovanje podrazumijeva formiranje vlastitih kriterija kvalitete (složen i dugotrajan proces)
- Povoljno djeluje na učenikov napredak u učenju, njegove stavove i uvjerenja i djelotvornost poučavanja (ako se provodi na način da ga učenici smatraju korisnim)
- Svrha i cilj ocjenjivanja i ocjena: jedino i isključivo povratna informacija o kvaliteti učenikovog postignuća kako bi ga učenik mogao unaprijediti

Što se želi postići?

- učenik ima osjećaj kontrole nad situacijom (snažno motivacijsko djelovanje)
- spremniji je prihvatiti ocjenu
- usvaja kriterije ocjenjivanja te tako realnije procjenjuje vlastiti i tuđi uradak
- stječe vještinu vrednovanja vlastitoga uratka (postaje neovisan o vanjskoj kontroli)
- stječe vještinu vrednovanja tuđega uratka

**“Onaj tko se usudi poučavati
nikada ne smije prestati učiti.”**

John Cotton Dana

Literatura:

1. Matijević, Milan; Radovanović, Diana. 2011. *Nastava usmjerena na učenika*. Zagreb: Školske novine
2. Juričić, Dinka. 2014. Građanski odgoj. *Revija 5+*, Zagreb: Školska knjiga
3. Klippert, Heinz. 2001. *Kako uspješno raditi u timu*. Zagreb: Educa
4. Desforjes, Charles. 2001. *Uspješno učenje i poučavanje – psihologijski pristupi*. Zagreb: Educa
5. Bruning, Ludger; Saum, Tobias. 2008. *Suradničkim učenjem do uspješne nastave – kako aktivirati učenike i potaknuti ih na suradnju*. Zagreb: Naklada Kосinј
6. Matijević, Milan. 2004. *Ocjenjivanje u osnovnoj školi*. Zagreb: Tipex
7. Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja...